

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalovanému **Ministerstvu kultury**, se sídlem Praha 1, Maltézské nám. 471/1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2009, č. j. 8 Ca 129/2009 - 37,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2009, č. j. 8 Ca 129/2009 – 37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze, v řízení označeném jako *o žalobě proti rozhodnutí žalovaného* ze dne 25. 3. 2009, č. j. 3755/2009, usnesením ze dne 3. 11. 2009, č. j. 8 Ca 129/2009 - 37, zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění usnesení městský soud konstatoval, že žalobce nevyhověl jeho výzvě ze dne 1. 7. 2009, aby vyplnil vzor *060 - Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* (dále též „vzor 060“) a doložil jej potřebnými doklady. Žalobce sice zaslal soudu fotokopie potvrzení Městského úřadu Polička o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí ze dne 28. 1. 2009; vzor 060 však nevyplnil. Městský soud přitom žalobci výzvu k vyplnění vzoru 060 zasílal opětovně (4x na adresu *poste restante V.*, 1x na adresu *poste restante Č. B.* a 2x na adresu trvalého bydliště *B. 109, B.*), pošta však zásilky vždy vrátila. Městský soud uzavřel, že žalobce nedoložil své tvrzení o tom, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku, neboť nevyplnil příslušný vzor. Městský soud se nicméně zabýval i úspěšností podaného návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, neboť z předložených podkladů nelze zjistit, že by Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích nesplňovala zákonem stanovené

znaky knihovny ve smyslu zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „knihovní zákon“). Z těchto důvodů proto žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel nejprve namítá, že nikdy neuvedl, že je jeho byt na adrese *B. 109* a že nikdy neoznačil Jihočeskou vědeckou knihovnu za vedlejšího účastníka řízení. Jako žalované uvedl dva správní orgány – *Ministerstvo kultury* a *ministra kultury* – městský soud však sám pozměnil žalované osoby, což mu nepřísluší. Žaloba totiž nesměřuje jen proti rozhodnutí ministra kultury, nýbrž i proti nezákonnému zásahu do práv stěžovatele ze strany Ministerstva kultury.

Stěžovatel dále uvádí, že dne 19. 6. 2009 odůvodněně požádal o osvobození od soudních poplatků a připojil k žádosti prohlášení o svých poměrech. Nikdy mu nebyla doručena žádná výzva k vyplnění vzoru 060; jeho vyplnění by ostatně bylo z důvodu podaného prohlášení o poměrech stěžovatele ryze formalistickým požadavkem. Stěžovatel uvedl, že opodstatněně požádal dne 26. 10. 2009 o opětovné doručení písemnosti na č. l. 32 (vzor 060), neboť byla vypravena nevhodně (obálkou typu III.), nezákonně (vyznačení poznámky *neukládat*) a bez zanechání oznámení byla ihned doručujícím orgánem vrácena zpět soudu; nikdy tak nemohla být stěžovateli ani fiktivně doručena. I kdyby městský soud vzor 060 zaslal stěžovateli *99x nezákonným, nesmyslným a represivním způsobem*, nikdy by nebyl řádně doručen.

Dále stěžovatel považuje za nepravdivé tvrzení, že výzvě nevyhověl; reagoval totiž už dříve, při podání své žádosti o osvobození od soudních poplatků. Městský soud vůbec nezhodnotil obsah listin orgánů státní správy, které stěžovatel, jakožto listiny o svých poměrech, zaslal správě soudu a aktuálně je doplnil 15. 9. 2009, tj. před rozhodnutím soudu. Městský soud je měl smysluplně zhodnotit v kontextu stěžovatelovy žádosti a prohlášení; neučinil tak, přestože je povinen hodnotit, zda stěžovatel disponuje dostatkem prostředků.

Vzor 060 není, dle názoru stěžovatele, předepsaným způsobem dokládání nemajetnosti; ten lze prokazovat i jinak. Městský soud se vůbec nezabýval zhodnocením obsahu žádosti o osvobození od soudních poplatků a prohlášení, které byly doloženy potřebnými doklady, ale na druhou stranu vynesl nezávazný výrok o meritu věci, které však vůbec není předmětem tohoto řízení; tím je totiž návrh na zahájení sporného řízení. Závěr o meritu věci je navíc šikanózní, neboť soud by k takovému závěru

mohl dospět, jen pokud by byl žalobní návrh zjevně zřejmě neúspěšný, tedy byl podán opožděně, osobou k tomu neoprávněnou či byl nepřípustný.

Stěžovatel dále uvádí, že dne 24. 11. 2009 požádal o nahlédnutí do spisu; městský soud mu však bez vydání jakéhokoli rozhodnutí nevyhověl a naopak v lednu 2010 vydal antedatované usnesení na č. l. 37, které je předmětem nynějšího přezkumu a které je datované dnem 3. 11. 2009. O tom, že je napadené usnesení antedatované, svědčí nespočet tiskových chyb ale i závěr odůvodnění, v němž městský soud zamítl nejen žádost o osvobození od soudního poplatku, ale i žádost o ustanovení zástupce, kterou však stěžovatel vůbec nepodal. Výrok napadeného usnesení s tímto odůvodněním nekoresponduje.

Ze všech těchto důvodů považuje stěžovatel napadené usnesení za *nepečlivé, nesmyslné, nesrozumitelné a antedatované*, a proto navrhuje jeho zrušení. Zároveň navrhuje, aby zdejší soud přikázal jeho právní věc k projednání jinému senátu městského soudu, neboť dosavadní postup senátu 8 Ca je vadný a zavdává důvod pochybovat o nezaujatosti a důvěryhodnosti soudu [§ 79 a § 80 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů].

K návrhu na přikázání věci jinému senátu stěžovatel dne 12. 5. 2010 doplnil tvrzení, že předseda senátu *ohrožuje procesní vztah*, neboť soustavně přes stěžovatelovy námitky nechává doručovat písemnosti v nezákonné obálce („*do vlastních rukou*“ i „*neukládat*“), odmítá vydat rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a přitom nesmyslně vyzývá k doložení zastoupení (viz výzva na č. l. 51). V uvedené výzvě pak předseda senátu šikanózním způsobem vyžaduje doplnění náležitostí kasační stížnosti, které v ní již byly obsaženy.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí s tím, že žaloba zjevně nemohla být úspěšná, neboť směřovala proti rozhodnutím, kterými bylo pouze deklarováno, že platný právní řád neumožňuje vést sporné řízení mezi knihovnou a uživatelem jejích služeb.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 15 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury zdejšího soudu se však podává, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.*“ (např. rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§

109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejdříve se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou nevhodného a nezákonného doručování písemností stěžovateli v obálce typu III. Touto obálkou byl stěžovateli zasílán vzor 060, který mu však, dle jeho tvrzení, nebyl nikdy řádně doručen.

Především je nutno uvést, že obálka uvedeného typu slouží k doručování *jiných písemností*, tj. těch, které se podle § 50 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) nedoručují do vlastních rukou. Městský soud správně doručoval zásilku obsahující vzor 060 jako *jinou písemnost*, tj. nikoli do vlastních rukou. Soudní řád správní výslovně stanoví, že do vlastních rukou účastníků se (obligatorně) doručuje rozsudek (§ 54 odst. 3 s. ř. s.). Pokud jde o jiné soudní písemnosti, zde výslovná úprava doručování chybí. Je proto (za použití § 42 odst. 5 s. ř. s.) třeba vycházet z úpravy § 49 odst. 1 o. s. ř., který stanoví, že do vlastních rukou se doručují písemnosti, u nichž tak stanoví zákon nebo nařídí-li tak soud. Z toho vyplývá, že vzor 060 nevyžaduje podle zákona doručení do vlastních rukou, neboť to u něj nestanoví zákon; doručuje se tak jako *jiná písemnost*, pokud soud neurčí jinak. Z pokynů předsedy senátu při opakovaném doručování vzoru 060 stěžovateli nevyplývá pokyn k doručování písemnosti do vlastních rukou; vždy je obsažen pokyn k doručení obálkou typu III. Zvolená obálka tak zcela odpovídá danému způsobu doručování *jiných písemností* (nedoručovaných do vlastních rukou podle § 2 bodu III. ve spojení s § 5 instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 58/2009-OD-Org., kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudy, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a potvrzení o přijetí, uveřejněné v č. 4/2009 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky). Nejvyšší správní soud přitom podotýká, že v současné době soudy používají pro zasílání listinných zásilek podle občanského soudního řádu obálky, jejichž vzory stanovilo Ministerstvo spravedlnosti; jejich stávající vizuální podoba je uvedena na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti (http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=5208&d=309637).

Předmětná obálka typu III., v níž byl stěžovateli opakovaně zasílán vzor 060, založená na č. l. 17, 18, 20, 22, 24, 33, 34, zcela odpovídá výše odkazovanému vzoru pro druh obálky typu III., sloužící pro doručování *jiných písemností*. Námitka stěžovatele týkající se nesprávného postupu při doručování obálkou typu III. je proto nedůvodná.

Stěžovatel dále namítal, že mu vzor 060 nebyl nikdy řádně doručen, a to ani náhradním způsobem. Postup při doručování *jiných písemností* upravuje § 50 o. s. ř., který v odstavci 1 stanoví, že *nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky; písemnost se považuje za doručenou vhozením do schránky, datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti.* Odstavec 2 téhož ustanovení pak stanoví, že *nelze-li doručit podle odstavce 1, doručující orgán písemnost vrátí odesílajícímu soudu a v místě doručení o této skutečnosti zanechá písemné oznámení. Odesílající soud doručí písemnost vyvěšením na úřední desce soudu; písemnost se považuje za doručenou desátým dnem po vyvěšení. Stejně se postupuje, nelze-li v místě doručení*

zanechat oznámení. Z obsahu spisu vyplývá, že městský soud doručoval písemnost stěžovateli na různé adresy: na adresu *poste restante V.*, dále *B. 109* a na adresu *poste restante Č.B.* Ani v jednom ze sedmi případů doručování nebyl stěžovatel zastižen a nebylo též možno písemnost vhodit do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky; proto byla vždy písemnost vrácena soudu. Na tomto místě pak nelze přehlédnout, že z obsahu spisu nevyplývá, že by městský soud následně realizoval doručení písemnosti stěžovateli jejím vyvěšením na úřední desce soudu podle § 50 odst. 2, věty druhé o. s. ř. Jestliže tak městský soud ani v jednom z případů neučinil, nelze než uzavřít, že vzor 060 nebyl nikdy stěžovateli řádně doručen, neboť nemohla nastat fikce náhradního doručení desátým dnem po vyvěšení písemnosti na úřední desce soudu. Celý postup při opakovaném doručování stěžovateli byl ve světle uvedeného zcela marným, pokud sám soud nezajistil řádnost procesu doručování a nedovršil jej ani v jednom případě vyvěšením písemnosti na úřední desce soudu. V tomto ohledu tedy dává Nejvyšší správní soud stěžovateli za pravdu, že mu vzor 060 nebyl ani v jednom z případů doručování řádně doručen, a to ani náhradním způsobem. Logicky pak nemůže obstát první ze dvou argumentů, na kterých je vystavěn závěr městského soudu o neprokázání (nesplnění) podmínek pro osvobození od soudních poplatků, a sice, že stěžovatel, ač řádně vyzván, nedoložil své osobní, majetkové a příjmové poměry.

Stěžovatel dále namítal, že městský soud vůbec nezhodnotil obsah listin, které stěžovatel, jakožto doklady o svých poměrech, zaslal správě soudu a aktuálně je doplnil dne 15. 9. 2009. Městský soud pouze konstatoval, že stěžovatel nevyplnil vzor 060; ten však není jediným předepsaným způsobem prokazování nemajetnosti.

K této námitce je třeba uvést, že ustanovení § 36 odst. 3, věta první a druhá s. ř. s. stanoví, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.* Z citovaného ustanovení je zřejmé, že zákon především ukládá účastníku, aby o osvobození od soudních poplatků požádal a aby doložil (prokázal), že nemá dostatečné prostředky k tomu, aby příslušný soudní poplatek uhradil. Požádá-li účastník o osvobození od soudních poplatků, postupuje se v soudní praxi obvykle tak, že je mu zaslán vzor 060 s tím, aby byl ve stanovené lhůtě vyplněn a s případnými přiloženými potřebnými potvrzeními soudu vrácen, aby bylo možno na jeho podkladě o žádosti rozhodnout. Vyplnění a odeslání vzoru 060 není ovšem jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá dostatečné prostředky; jde toliko o zavedenou praxi, usnadňující administraci podaných žádostí. Účastník může nepochybně nedostatek prostředků pro vedení soudního řízení ve stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy tak, aby to poskytovalo úplný obraz o jeho majetkových a osobních poměrech.

Při zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení

soudního poplatku dokládat. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od soudních poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura zdejšího soudu, který např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil názor, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, podává, že *„nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“*

Z napadeného usnesení městského soudu je zřejmé, že žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků byla zamítnuta zejména s odůvodněním, že stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, neboť nevyplnil vzor 060. Kromě toho, bez dalšího vyústění, ještě konstatoval, že stěžovatel doložil fotokopie potvrzení Městského úřadu Polička o poskytnutí dávky v hmotné nouzi. Pokud tedy jeden z důvodů pro zamítnutí žádosti opřel o toto úvahu, je nutno napadené usnesení v této části považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Jak již bylo uvedeno, vzor 060 (který považoval pro zjištění rozhodných skutečností za klíčový) soud stěžovateli nedoručil, a zcela opomněl věcně vypořádat doklady, které u jeho správy stěžovatel dne 16. 9. 2009 založil (vedeno pod Spr. 2668/2009 - kopie založené ve spise na č. l. 27 – 31). Stěžovatel jistě těmito doklady hodlal prokazovat svou nemajetnost a městský soud byl povinen posoudit, zda se jedná o důkazy, ze kterých by bylo možno dovozovat nedostatek prostředků stěžovatele k placení soudních poplatků. V této souvislosti je třeba zopakovat, že vzor 060 představuje toliko jeden z možných prostředků sloužících ke zjištění, zda účastník má pro vedení soudního řízení dostatečné prostředky. Soud proto musí věcně posoudit vše, co mu žadatel předloží k prokázání svých osobních a nemajetkových poměrů. Přitom mu nic nebrání akceptovat i žadatelem předložená sdělení, potvrzení či prohlášení, vytvářejí-li dostatečný podklad k posouzení celkové osobní a majetkové situace žadatele. V nyní projednávané věci stěžovatel doložil soudu jisté doklady, kterými svou nemajetnost prokazoval. Městský soud však tyto doklady nevypořádal, proto je napadené usnesení nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud podotýká, že v případě posuzování žádostí o osvobození od soudních poplatků jde pravidelně o rozhodování velmi citlivé na neustále se měnící skutková východiska předložená soudu žadatelem. Naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků je potřeba posoudit vždy přísně individuálně v závislosti na konkrétních okolnostech a časovém okamžiku. Nutno konstatovat, že zmiňované listiny, uložené stěžovatelem u městského soudu dne 16. 9. 2009, pochází z let 2007 a 2008, přičemž nejmladší listinou je potvrzení o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi ze dne 28. 1. 2009, v němž však ani není uvedena výše pobírané částky. Lze tedy pochybovat, zda v době rozhodování městského soudu (dne 3. 11. 2009) byly tyto listiny vůbec sto poskytnout aktuální obraz o stěžovatelově majetkové situaci; nabízí se tak znovu vyzvat stěžovatele, aby soudu prokázal své aktuální majetkové poměry k době rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků. Konkrétní postup bude nicméně plně na úvaze městského soudu.

Výhradám stěžovatele stran (ne)přezkoumatelnosti napadeného usnesení lze přisvědčit i v tom, že městský soud, ač rozhodoval (i dle výroku) pouze o žádosti o osvobození od soudních poplatků, v odůvodnění uvedl, že zamítá i žádost o ustanovení zástupce. Toto pochybení zřejmě vzniklo toliko nepozorností, nicméně stěžovatel na něj důvodně upozornil, byť napadené usnesení samo o sobě nečiní nesrozumitelným.

Z napadeného usnesení se dále podává, že městský soud neustal pouze na závěru, že stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, nýbrž ještě doplnil, že jeho návrh by stejně nemohl být úspěšný, neboť z předložených podkladů nelze zjistit, že by Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích nesplňovala zákonné znaky knihovny ve smyslu knihovního zákona. Stěžovatel namítal, že se městský soud vůbec nezabýval skutečným předmětem řízení a že o zjevné bezúspěšnosti návrhu lze uvažovat pouze v případě jeho opožděnosti, nepřípustnosti nebo jeho podání osobou k tomu zjevně neoprávněnou. I zde lze stěžovateli přisvědčit.

Jak se podává z rozsudku zdejšího soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 – 72, *„[v]lastnost „zjevně neúspěšného návrhu“, kterou zákonodárce vyjádřil pojmem ´zjevně´, je třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou ´na první pohled´, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná. Takovým ´zjevně neúspěšným návrhem´ může být např.: opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení.“* Úvaha městského soudu, se zjevně vymykala naznačeným mezím. Především se totiž v žádném případě nemohlo jednat o bezúspěšnost návrhu *zjevnou na první pohled*. Otázka, zda Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích splňuje zákonem stanovené znaky knihovny podle knihovního zákona, skutečně nebyla meritem předcházejícího správního řízení. Z žaloby je patrné, že, mimo jiné, směřuje na zrušení napadeného rozhodnutí o rozkladu, které se týká přezkoumání usnesení Ministerstva kultury, kterým byly podle § 43 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, odloženy stěžovatelovy návrhy na zahájení sporného řízení mezi ním a Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích. Žaloba navíc obsahuje i námitky a žádosti, které by bylo možné *prima vista* považovat za žalobu na ochranu proti nezákonnému zásahu a žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. V tomto kontextu nelze bez dalšího hovořit o zjevné neúspěšnosti návrhu. Městský soud se odvolával též na předložené podklady, kterými však byly toliko kopie různých listin, přiložených stěžovatelem k žalobě (šlo o napadené rozhodnutí o rozkladu, přípis Ministerstva kultury a dvě podání stěžovatele adresované ministerstvu; například prvostupňové rozhodnutí neměl soud vůbec k dispozici). V době rozhodování nedisponoval ani správním spisem, neboť z obsahu soudního spisu nevyplývá, že by si jej od žalovaného vůbec vyžádal a (případně) mu jej posléze vrátil. Úvaha městského soudu byla tedy nepodložená a toto pochybení je tak dalším důvodem pro zrušení napadeného usnesení.

Nad rámec výše uvedeného považuje Nejvyšší správní soud za vhodné vyslovit se, z hlediska dalšího postupu v řízení, *obiter datum* k výhradám stěžovatele k postupu městského soudu ve věci jeho žádosti o povolení nahlédnout do spisu, ze dne 25. 11. 2009.

Stěžovatel v žádosti uvedl, že pro nedostatek prostředků žádá o umožnění nahlédnutí do spisu městského soudu u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Tuto žádost pak podáním ze dne 22. 1. 2010 urgoval. Právo účastníka řízení nahlížet do spisu upravuje § 45 s. ř. s. Při samotném vyřizování žádosti o nahlédnutí do soudního spisu prostřednictvím dožádaného soudu je třeba postupovat podle instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších předpisů, publikované pod č. 1/2002 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky. Z § 191 instrukce se podává, že *na odůvodněnou žádost lze se souhlasem předsedy senátu (samosoudce) zaslat spisy nebo jejich část k jinému soudu, aby tam do nich mohlo být nahlédnuto žadatelem. Kolková známka, kterou byl zaplacen soudní poplatek za zaslání soudních spisů v občanskoprávních věcech k jinému soudu, se připojí na žádost.* Tento soudní úkon tedy podléhá poplatkové povinnosti (200 Kč) podle zákona o soudních poplatcích, a to podle Položky 27 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu k tomuto zákonu. Z obsahu soudního spisu městského soudu není zřejmé, že by byl učiněn jakýkoliv úkon k vyřízení stěžovatelovy žádosti; za dané procesní situace však tato skutečnost nemůže představovat jakýkoli zásah do procesních práv stěžovatele, neboť primárně je potřeba postavit najisto, zda stěžovatel má soudní poplatek za toto řízení uhradit či nikoli. Teprve poté, až bude rozhodnuto o tom, zda bude stěžovatel osvobozen od soudních poplatků či nikoliv, bude na místě učinit další kroky k vyřízení jeho žádosti; primárně bude třeba uvážit, zda jde o žádost důvodnou, jak to předpokládá již výše citované ustanovení § 191 instrukce. Bude-li tato podmínka shledána naplněnou, bude třeba (ve věci soudního poplatku za tento úkon) postupovat dle výsledku rozhodnutí o (ne)osvobození od soudního poplatku za (celé) soudní řízení.

Pokud jde dále o výhrady stěžovatele k tomu, že městský soud označil Jihočeskou vědeckou knihovnu v Českých Budějovicích za osobu zúčastněnou na řízení a že žaloba směřovala jak proti Ministerstvu kultury, tak i proti ministru kultury a že v ní nejde toliko o zrušení napadeného rozhodnutí, nýbrž i o ochranu proti nezákonnému zásahu, k těmto otázkám se Nejvyšší správní soud za daného stavu věci vyjadřovat nebude, neboť s předmětem řízení o kasační stížnosti (usnesení, kterým byl zamítnut návrh stěžovatele na osvobození od soudních poplatků) přímo nesouvisí. To nicméně neznamená, že by výhrady stěžovatele měly zůstat zcela bez povšimnutí; městský soud by si pro další průběh řízení měl ujasnit, zda Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích může být hmotně právně osobou zúčastněnou na řízení a zda případně vůbec hodlá uplatňovat svá práva s tímto postavením spojená. S ohledem na obsah žaloby by měl být taktéž postaven na jisto okruh pasivně legitimovaných osob i předmět řízení.

Závěrečný požadavek stěžovatele na přikázání věci k projednání jinému senátu městského soudu z důvodu toho, že postup předsedy senátu zavdává důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti, je nutno podle obsahu posoudit jako námitku podjatosti, směřující proti předsedovi senátu městského soudu 8 Ca. Z povahy věci nemůže jít o návrh na přikázání věci, neboť soudní řád správní ve svém § 9 umožňuje pouze přikázání věci jinému soudu, nikoliv jinému senátu téhož soudu. O této námitce podjatosti, která zjevně není opožděná (neboť reaguje na procesní postup soudu při doručování a při odstraňování nedostatků kasační stížnosti), ani nepřípustná (netýká se výsledku rozhodování soudce, ale namítá – důvodně - procesní deficity v průběhu dosavadního řízení, v nichž spatřuje zaujatost) musí být z logiky věci rozhodnuto před dalším postupem

městského soudu v této věci. Městský soud proto učiní nutné kroky v souladu se soudním řádem správním a poté věc postoupí soudu zdejšímu k rozhodnutí o námitce podjatosti; to vše učiní před tím, než přistoupí k opětovnému rozhodování o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků.

Konečně pokud jde o tvrzení, že je napadené usnesení antedatované, lze k tomu toliko uvést, že tato skutečnost z ničeho v soudním spise nevyplývá, a jde tak jen o ničím nepodloženou, a ve své podstatě toliko difamující, domněnku stěžovatele.

Z uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud naznal, že jsou naplněny kasační důvody ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s., a proto mu nezbylo, než napadené usnesení městského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. června 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu